

55. Hz. Osman (r.a.)

Peygamberimizin üçüncü halifesi, haya ve edep numunesi Hz. Osman, hayatta iken cennetle müjdelenen bahtiyarlardan biriydi. Hz. Ebû Bekir, ilk defa eski samimi dostlarını ziyaret ederek hak dini onlara anlatmaya başlamıştı. Bu dostlarından biri de Hz. Osman'dı. Hz. Osman, yaradılıştan halim selim, iyi ahlaklı ve dürüst bir şahsiyetti. İslam'ı kabule müsait bir mizaca sahipti. Hz. Ebû Bekir'i dikkatle dinledi ve anlatıklarına büyük bir alaka duydu. Sonra da birlikte Resûlullah'ın huzuruna gittiler. Hz. Osman, İslam'la şereflendiği sırada 34 yaşında idi. Hazreti Osman, ilk Müslüman olanların beşincisidir. Müslüman olmadan önce ticaret ile uğraşırdı. Zengin bir tüccar olup, mükemmel ve zarif bir cemiyet insanı idi. Genç, nüfuzlu bir tüccardı. Hâli vakti yerinde bir kimseydi. Müslüman olduğunu öğrenen amcası Hakem bin Ebi'l-As, öfkesinden çıldıracak gibi olmuştu. Osman'ı bir direğe bağladı ve: "Bu dini terk etmedikçe sana hiç yiyecek vermeyeceğim!" dedi. Fakat ölüm pahasına da olsa, onun dininden dönmeyeceğini anlayan diğer akrabası araya girerek serbest bıraktırdılar.

İslamiyet gelmeden önce Ebû Leheb'in oğlu Utbe, Peygamberimizin kızı Rukiyye ile evliydi. Utbe, Peygamberimizin yeni bir dini tebliğ ettiğini öğrenince gelip Peygamber Efendimize (a.s.m.) hitaben: "Senin kızını da tebliğ ettiğin dini de istemiyorum!" demiş ve Hz. Rukiyye'yi boşamıştı. Bunun üzerine Hz. Osman, Rukiyye'ye talip olmuş ve onunla evlenmişti. Müşriklerin zulmünden dolayı Habeşistan'a hicret eden 15 kişilik kabile arasında Hz. Osman ve Rukiyye de bulunuyordu. Hz. Osman ekseriyetle Peygamberimizin (aleyhisselâm) yanından ayrılmazdı. Veda Haccı'nda da Resûlullah (aleyhisselâm) ile beraber bulundu. Peygamberimizin vefatından sonra Hazreti Ebû Bekir'in, kendisinden sonra Hazreti Ömer'in halife olmasını bildirdiği ahitname, Hazreti Osman tarafından yazılıp hazırlandı. Hazreti Ömer'in halifeliği sırasında seçtiği altı kişilik hususi şûra azalarından biri de Hazreti Osman idi. Bu şûra, Hazreti Ömer'in

şehit edilmesinden sonra Hazreti Osman'ı halife seçti.

12 sene hilafet makamında kalan Hazreti Osman cesurdu. Hiçbir felaket karşısında sarsılmamıştı. Edep, haya ve fazilet timsali, İslam'ın üçüncü halifesi, şehadetinden bir gün önce rüyasında Peygamber Efendimiz'le (a.s.m.) birlikte Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'i gördü. Peygamberimiz kendisine hitaben: "Biz oruçluyuz, seni de iftara bekliyoruz." buyurmuştu. Hz. Osman uyandıktan sonra o gece hemen oruca niyet etti. Sevinçliydi. Çünkü artık Allah ve Resûlü'ne kavuşma günü gelmişti. O gün cuma idi. Kur'an okumaya başladı. Bozgunculardan birkaç kişi tam bu sırada fırsat bulup içeri daldılar ve Hz. Osman'ı şehit ettiler. Hz. Osman'dan akan kanlar, okuduğu Kur'an'ın üzerine damladı. Böylece Peygamber Efendimizin istikbale ait bir mucizesi daha gerçekleşmiş oluyordu. Çünkü onun "haksız yere şehit edileceğini" haber vermişti.

İlk Hicret eden

Resûlullah (a.s.m.), Hz. Osman'ın herkesten önce yola çıktığını duyunca şöyle buyurdu:

"Onların dostu ve hâkimi Allah'tır. Osman, Lût'tan (a.s.) sonra ailesiyle birlikte ilk hicret eden kimsedir."

Hz. Osman, bir müddet Habeşistan'da kaldıktan sonra tekrar hanımıyla birlikte Mekke'ye döndü. Daha sonra da oradan Medine'ye hicret etti.

Hz. Osman'ın edep ve hayâsı

Hz. Osman'ın en bariz vasfı, edep ve hayasına sahip oluşuydu. Hz. Âişe'nin rivayetine göre, bir gün Resûlullah, üzerine bir örtü çekmiş olduğu hâlde istirahat ediyordu. O sırada Hz. Ebû Bekir kapıya geldi, içeri girmek için izin istedi. Resûlullah, tavrında bir değişiklik yapmadan içeri girmesine izin verdi. Sonra soracağını sorup gitti. Daha sonra Hz. Ömer geldi, ona da aynı şekilde hâlini değiştirmeden izin verdi. Ondan sonra Hz. Osman, huzura girmek için izin istedi. Bu defa Resûlullah hemen doğruldu, toparlandı.

Bunun üzerine Hz. Âişe: “Ey Allah’ın Resûlü!” dedi, “Ebû Bekir ve Ömer için toparlanmadığınız hâlde, neden Osman gelince hâlinizi değiştirdiniz?” Allah Resûlü şöyle cevap verdi:

“Çünkü Osman çok hayalî birisidir. Kendisinden meleklerin bile haya ettiği bir kimseden ben haya etmeyeyim mi?!”

Daha sonra Peygamberimiz, diğer kızı Ümmü Gülsüm’ü de Hz. Osman’a nikâhladı. Bundan sonra Hz. Osman, “iki nur sahibi” manasında “Zinnûreyn” lakabıyla anıldı. Ümmü Gülsüm’ün vefatından sonra da Peygamberimiz: “Eğer 40 tane kızım olsaydı, onları birer birer Osman’la evlendirirdim!” buyurarak, haya tim-sali olan damadını teselli etti.

Hz. Osman’ın cömertliği

Hz. Osman’ın en büyük hususiyetlerinden birisi de cömertliğiydi. Hz. Osman, servetini Allah yolunda harcamaktan çekinmezdi. Bir defasında Müslümanlar içecek su bulmakta sıkıntı çekiyorlardı. Rûme Kuyusu’nun suyundan başka tatlı su bulamıyorlardı. Bu kuyu ise bir Yahudi’ye aitti. Suyu Müslümanlara çok pahalıya satı-yordu. Bu durum Peygamberimizi (a.s.m.) çok üzüyordu. Sahabilerle beraber olduğu bir sırada: “Rûme Kuyusu’nu kim satın alırsa, cennette de onun benzer bir kuyusu olacaktır.” buyurdu. Hz. Osman da oradaydı. Hemen harekete geçti. Yahudi’yi buldu. Kuyuyu satın almak istediğini söyledi. Yahudi, kuyunun tamamını satmaya yanaşmadı. Çok yüksek bir fiyata yarısını sattı. Hz. Osman sevinçle Peygamberimizin huzuruna çıktı. Kuyunun yarısını satın aldığını ve Müslü-manlara vakfettiğini söyledi. Resûlullah (a.s.m.): “Osman’ın hayrı ne güzel hayırdır!” buyurarak onu taltif etti. Sonra: “Ya Osman, işimi bozdun.” deyince Hazreti Osman, kuyunun diğer yarısını da aldı. İlk yarısını on iki bin dirheme almıştı, ikinci yarısını sekiz bin dirheme aldı. Hepsini sebil etti.

Hz. Osman, Tebük Gazvesi’nde 1000 dinar para, 50 at ve 100 adet deve yardımında bulundu. Peygamberimiz, onun bu cömertliği karşısında: “Bundan sonra yapacağı hataların hiçbirisi Osman’a zarar vermez.” buyurarak onu müjdeledi. Hz. Osman, zenginliğin şükürünü eda etmek

için muhtaçlara bol bol ikramda bulunur, fakat kendisi gayet mütevazı yaşırdı.

Medine’de kıtlık olduğu bir sırada Hz. Osman, Şam’dan 100 deve yükü buğday getirtmişti. Sahabe-i Kiram, satın almak için yanına koştular. Ancak o: “Sizden daha iyi alıcım var. Sizden daha fazla kâr veren var.” dedi. Sahabiler bunu Hz. Ebû Bekir’e bildirip üzüldüklerini ifade ettiler. Hz. Osman’ın yanına vardıklarında Hz. Ebû Bekir: “Ey Osman, sahabiler sözlerine üzülmüşler. Ne dersin? Meselenin aslı nedir?” dedi. Hz. Osman şöyle cevap verdi: “Ey Resûlullah’ın halifesi! Onlardan daha iyi alıcı olan biri, r’e 700 veriyor. Biz de buğdayı r’e 700 verene sattık.” Hz. Osman bu sözleriyle, kervandaki malını Allah yolunda sadaka olarak verdiğini ifade ediyordu. Nitekim az sonra 100 deve yükü buğdayı Medine’de bulunan fakir sahabilere karşılıksız olarak dağıttıverdi. Hz. Ebû Bekir buna çok sevindi ve Hz. Osman’ı alnından öptü.

Hz. Ali, Hz. Fatıma’yla evleneceği zaman, düğün masrafı yapmak için zırhını satılığa çıkarmıştı. Pazarda Hz. Osman’la karşılaştı. Hemen müj-deyi verdi. Sonra da mehir parası için zırhını satmak istediğini söyledi. Osman (r.a.), 480 dirheme zırhı satın aldı, parasını ödedi. Sonra Hz. Ali’ye döndü ve şöyle dedi: “Yâ Ali, Allah yolunda hizmet etmen için bu zırhı sana düğün hediyesi olarak veriyorum. Bu zırh ancak senin gibi bir İslam kahramanına layıktır.”

Mescidin genişletilmesi

İslâmiyet yayılmaya başlayınca, her taraftan Müslümanlar çoğalıp Medine’ye geliyordu. Peygamberimizin (s.a.v.) mescidi dar gelmeye başlamıştı. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.v.): “Bizim mescidimizi bir zira’ olsun genişleten cennete gider.” buyurdu. Hazreti Osman: “Ya Resûlallah, malım mülküm sana feda olsun. Mescidi genişletme işini üzerime alıyorum.” dedi. Mescidi kırk zira’ (20 metre) genişletti ve bütün masraflarını karşıladı. Bunun üzerine “Allah’ın mescitlerini ancak Allah’a, ahiret gününe inanan, namaz kılan, zekât veren ve yalnız Allah’tan korkan kimseler tamir eder. İşte hidayet üzere bulunanlardan oldukları umulanlar

bunlardır.” mealindeki Tevbe Sûresi on sekizinci ayeti nazil oldu.

Kur'an-ı Kerim nüshalarının çoğaltılması

Hiz. Osman'ın gerçekleştirdiği büyük ve tarihî hizmetlerinden birisi ve en mühimi, şüphesiz “Kur'an-ı Kerim nüshalarının çoğaltılması” işidir. O sıralar Ermenistan ve Azerbaycan fethine katılmış olan sahâbler arasında Kur'an-ı Kerim'i okuma hususunda bazı farklı görüşler ortaya çıkmıştı. Çünkü Irak ordusunda bulunanlar İbni Mes'ud'dan, Şam ordusunda bulunanlar da Ubey bin Kâb'dan Kur'an okumayı öğrenmişlerdi. Aradaki küçük farklılıklar sebebiyle Huzeyfetü'l-Yemanî, Hiz. Osman'a gelmiş: “Bu ümmet, Yahudi ve Hristiyanlar gibi ihtilafa düşmeden önce onların imdadına yetiş!” demişti.

Bu müracaat üzerine Hiz. Osman, hemen bir istişare meclisi topladı. Bu heyet, yardımcılarıyla birlikte 12 kişiden müteşekkildi. İleri gelenleri Zeyd bin Sâbit, Abdullah bin Zübeyr, Sâid bin Âs ve Abdurrahman bin Hâris (r.a.) idi. Heyet, Hiz. Ömer'in evinde ve Hiz. Hafsa'nın himayesinde olan Kur'an nüshasını, Hiz. Ebû Bekir zamanında toplatılan nüsha esas alınarak beş (veya yedi) nüsha olarak çoğalttı.

Hiz. Osman, Peygamberimizin (s.a.v.) vahiy kâtiplerinden idi. Güzel yazar, güzel konuşur ve çok kuvvetli bir hatipti. Daima Kur'an-ı Kerim okur, ondan çeşitli meseleler çıkarırdı. Kur'an-ı Kerim'i hıfzı (ezberi) çok kuvvetliydi. Namazda bir rekâtta bütün Kur'an-ı Kerim'i okuyan dört kişiden biri de Hazreti Osman'dır. Çok okuduğu için iki mushaf elinde eskimişti.